

LANGZS

LANDELIJK ADVOCATEN NETWERK
GEWELDS- EN ZEDENSLACHTOFFERS

Commissie van Justitie & Veiligheid
T.a.v.
Mw. mr. A.E.A.J. Hessing-Puts

Per e-mail: cie.jv@tweedekamer.nl.

Utrecht, 24 september 2019

Betreft: Gespreksnotitie LANGZS rondetafelgesprek slachtoffers in de strafrechtketen 25 september 2019

Geachte leden van de vaste commissie voor Justitie & Veiligheid,

Op 25 september 2019 organiseert de commissie voor Justitie & Veiligheid een rondetafelgesprek over de positie van slachtoffers in de strafrechtketen. Op verzoek van de griffier van de vaste commissie voor Justitie & Veiligheid overhandigt stichting Landelijk Advocaten Netwerk Geweldd- en Zeden Slachtoffers (hierna: LANGZS) u hierbij een gespreksnotitie.

Stichting LANGZS publiceert ieder jaar een zogeheten Zwartboek waarin knelpunten binnen het slachtofferrecht worden vermeld. Bij het onderzoeken van deze knelpunten zijn er een viertal onderwerpen die vaak worden aangekaart. In onderstaande notitie vindt u een uiteenzetting van een aantal van de knelpunten. Een duidelijk voorbeeld van het feit dat we nog aan de beginfase staan van de acceptatie en de implementering van slachtofferrechten is het gegeven dat er geen vaste plek is voor het slachtoffer in de rechtszaal. Afhankelijk van het arrondissement en de voorzitter van de strafkamer wordt een plek toebedeeld. Meestal achter de pers, in een hoekje.

Dossiers niet (tijdig) verstrekt en geen afdwingbaarheid

Het is nog steeds een veelvoorkomend probleem dat dossiers niet (tijdig) worden verstrekt aan slachtofferadvocaten. Slachtoffers worden in het strafproces niet gelijk behandeld met de verdachte op dat punt. Er is in het huidige systeem geen afdwingbaarheid voor het niet naleven van dit recht. Dat heeft gevolgen voor de hele keten. Een te laat verkregen dossier brengt met zich mee dat de vordering te laat wordt ingediend of niet volledig is ten tijde van de indiening, hetgeen effect zal hebben voor de gehele strafrechtketen. Daarnaast valt er nog veel winst te halen uit een betere planning zoals het opvragen van verhinderdata ook bij de advocaat van het slachtoffer. Vraag blijft ook hoe het kan dat in grote mediagenieke zaken de planning wel goed loopt maar in het gros van de zaken niet. Het is een feit dat nu, 8 jaren na de Wet ter versterking van de positie van slachtoffers, de rechten in de praktijk nog steeds niet goed worden nageleefd. Een antwoord hierop zou kunnen zijn afdwingbaarheid dan wel een wettelijke basis die de uitoefening van deze rechten in de praktijk garandeert.

Spreekrecht na pleidooi van verdediging

Dankzij de uitbreiding van het spreekrecht kan het slachtoffer zich uitlaten over onder andere het bewijs en de strafmaat. Hierdoor heeft het slachtoffer een grotere rol gekregen in het strafproces en is het nog meer van belang dat slachtoffers kundige rechtsbijstand krijgen. Het moment van het spreekrecht tijdens de zitting is niet bij wet geregeld. Dit betekent dat de rechter beslist wanneer het spreekrecht mag worden uitgeoefend. Veel LANGZS-advocaten doen een verzoek om gebruik te maken van het spreekrecht na het pleidooi van de advocaat van de verdediging.

De wetgever heeft de uitbreiding van het spreekrecht van het slachtoffer immers mede ingevoerd om de rechter te kunnen informeren over de bewezenverklaring en in de strafmaat¹. Dat kan natuurlijk slechts volledig gebeuren indien de beginselen van een behoorlijke procesorde, waaronder het beginsel van hoor- en wederhoor, worden nageleefd. De verdediging kan zaken willen ontkrachten of in een ander daglicht willen plaatsen. Het slachtoffer moet daarom de gelegenheid worden geboden om te reageren. Wanneer een slachtoffer zich enkel kan uitspreken over de vordering benadeelde partij in de repliek wordt hem dan feitelijk de mond gesnoerd. Om deze reden bepleit LANGZS een wettelijke vastlegging van de plaats van het spreekrecht tijdens de zitting. Deze behoort na het pleidooi van de verdachte te worden gehouden in het belang van een fair trial ex art. 6 EVRM.

Betere vergoeding slachtofferadvocaten

Slachtoffers van ernstige geweldsmisdrijven en zedendelicten hebben recht op gefinancierde rechtsbijstand. Anno 2019 heeft deze vergoeding een financieel dieptepunt bereikt. De bezuinigingen op de vergoedingen van de sociale advocatuur waaronder de slachtofferadvocatuur zorgen ervoor dat het voor advocaten steeds lastiger wordt slachtoffers te blijven bijstaan. Uit recent onderzoek van de SP is gebleken dat 68 % van de huidige advocaten erover denkt te stoppen als de vergoedingen niet worden verhoogd.² In de begroting van het ministerie van Justitie & Veiligheid voor komend jaar, 2020, is wederom geen extra geld uitgetrokken. Het is goed denkbaar dat dit tot gevolg heeft dat er in de toekomst niet genoeg advocaten zullen zijn om alle slachtoffers bij te staan omdat het niet meer rendabel is om toegevoegde zaken aan te nemen.

Doorlooptijden voor zeden/stalking zaken

Onlangs is via het programma Nieuwsuur voor het publiek aan het licht gekomen dat zedenzaken te lang blijven liggen bij de zedenpolitie. Een ervaring die leden van LANGZS delen. Bij minsten 350 zaken duurt het soms een jaar voordat de zedenpolitie het onderzoek kan starten en kan beginnen met verhoren of onderzoeken. De zedenpolitie heeft dit ook bevestigd. De onderbezetting van de politie heeft als gevolg dat vele slachtoffers langer moeten wachten voordat ze kunnen toewerken naar een afsluiting. Dan is ook nog maar de vraag of er informatie wordt ontvangen aan de zijde van het slachtoffer. Ook als het dossier is ingestuurd naar het OM duurt het veel te lang voordat er een beslissing om wel of niet te vervolgen wordt genomen. Dat is overigens voor zowel het slachtoffer als de verdachte onwenselijk.

¹ EK 34.082, (MvA), Aanvulling spreekrecht van slachtoffers en nabestaanden in het strafproces, 34.082 p.6.

²<https://www.sp.nl/nieuws/2019/05/onderzoek-sp-sociaal-advocaten-zien-klassenjustitie-in-nederland>

In het rondetafelgesprek licht ik een en ander graag toe met voorbeelden uit de praktijk van onze leden.

Hoogachtend,
namens het bestuur van stichting LANGZS

i.o.

Frédérique ten Berge
algemeen bestuurslid